

87, om, at naar man ved Lovgivningen griber ind i Eiendoms-Forholdene, bør det skee saaledes, at vedkommende Eier ikke tilspies noget egentligt Tab, maa gjøre sig gjældende ved enhver og helst Løsning, man kommer til med Hensyn til det heromhandlede Forhold; men i saa Henseende er jo den ærede Forslagsstiller enig med mig, idet han har bestræbt sig for at tilveiebringe en saadan retfærdig Løsning af Forholdet, at Vedkommendes Formues Forsætning ikke krænktes, Noget, der, som sagt, ikke blot er en Følge af den nævnte Grundlovs Paragraph, men ogsaa af dens Aand. Men naar jeg saaledes troer, at man ved yderligere Behandling af denne Sag bør gaae ud fra dens hidtilværende eiendommelige Natur, er det efter min Formening af saameget større Bigtighed note at opfatte, hvorledes denne dens hidtilværende Bessaffenhed da har været. I saa Henseende troer jeg at burde fremsøre enkelte Bemærkninger, navnlig i Anledning af hvad der er bleven yttret af flere ærede Talere. Jeg vil da ikke nægte, at naar man betragter Landslovens Bestemmelser om Fæsteforholdet, kan man vel deri finde enkelte Bestemmelser, som først ere fremkomne ved Regjeringsforandringen i Aaret 1660, og at man maafee kan finde enkelte Spor af de Dyster og Klager, som dengang fremkom fra Bondestanden, men det maa dog paa den anden Side erkjendes, at endel af de væsentligste herhenhørende Bestemmelser ere ældre end bemeldte Regjeringsforandring, ligesom det ogsaa ikke maa lades ude af Betragtning, at de ikke altid i den følgende Tid ere blevene fastholdte. Det er saaledes bekjendt, at navnlig Bestemmelserne i 5—10—48 i en vis Periode have været ophevede, og at denne Bestemmelsses Ophævelse i forrige Aarhundrede har været meget benyttet til at nedlægge Bondergaarde og indlægge

dem under Hovedgaardene. Grunden til, at jeg finder Anledning til saaledes for et Dieblit at dyale ved Bestemmelserne i Landsloven er den, at en af de ærede forgaaende Talere har opkastet Spørgsmaal om, hvorvidt allerede disse Bestemmelser medførte en ubetinget Fæsteforpligtelse, og at jeg maa formene, at den i saa Henseende reiste Tvivl er ganske uberettiget. Jeg troer nemlig ikke, at det med nogen Grund lader sig benægte, at Loven allerede medførte den samme Forpligtelse til at bortfæste Gaarde, som senere noiere blev bestemt i Frdg. 19de Marts 1790. At selve Loven har betragtet Sagen fra dette Standpunkt, fremgaaer deels indirecte af, at nysnævnte Forordning af 1790 ikke forkynder sig som noget Nyt, idet den omtaler Gaardens Bortfæsten paa Aaremaal, som et Misbrug, der strider imod Lovens udtrykkelige Bestemmelser, og hvorved Bondestanden krænktes i sine Rettigheder; og det fremgaaer deels directe af selve Loven, navnlig af Bestemmelserne i 3—13—1 og 4 om at Bonden ikke maae udvises af Gaarden, og om at Enken, saalænge hun sidder i Enkestand, beholder Gaarden, et Resultat, som vinder i Styrke, naar man henfeer til, hvorledes de paa gjældende Lovbestemmelser i deres Forbindelse ere fremkomne af de ældre i saa Henseende eksisterende Lovbud. Jeg troer derfor ikke, at det Beviis, man analogisk har villet hente af Frdg. af 19de Marts 1790 for at vise, at derved en Indskrænkning i Eiendomsretten blev fastsat uden nogensomhelst Erstatning, holder Stik; thi Forordningen er kun en ligesvem Indskjærping af de vistnok allerede i og for sig klare ældre Bestemmelser. Ligesaa utvivlsomt antager jeg det imidlertid, at disse Bestemmelser ere uanvendelige med Hensyn til Huse.